

## STÖRÅSEN - EN OVANLIG BY

Störåsen är en i många avseenden ovanlig by. Men det fordras tålamod att upptäcka byns säregna skönhet där den ligger lite vid sidan av ute på sin högsått mellan stora myrflak. Skulle ett monument resas över myr- och täckdikning så borde det göras i Störåsen, ty här har man framlevt sitt liv i en hård och ojämn kamp med myrvattnet, och man har grävt milslånga diken för att kunna gå någorlunda torrskodd på byvägen och skörda sin bärning på ängar som dragits ur myren. Landshövding von Törne (1818-41) kallade denna mark för "överloppsmark" och gav nybyggaren statsunderstöd för att därmed förmå honom att uppodla den.

Intresset för jordbruk har alltid varit starkt i Störåsen. Och det är ett intresse som inte ens nutida rationaliseringsexperter förmått ta död på. Mig veterligt finns ej något KR-jordbruk i Störåsen, men det spelar nog inte stor roll för "jordbruk är jordbruk vad man än kallar det" resonerar nog Störåsenbönderna. Att byn fortlever som en levande enhet med folk i alla gårdar borde intressera glesbygdsforskarna. Stor-Hinrik, en av byns grundläggare, slog en gång ihjäl en björn med en "golvstör", och ättlingarna är inte sämre när de nu "slår ihjäl" utflyttningsspöket genom att stanna kvar och envist bruka sin jord där ute på myrlandet.

Det är hög tid att ett slagord myntas här i kommunen, och jag kan mycket väl tänka mig något liknande "Hedra hembygden med din närvaro." I det fallet tror jag Störåsenborna har något att lära ut!

Yngve Nilsson  
redaktör

### MONUMENT ÖVER MÖDAN

Gangsråka  
Årderåråka  
Nyråka  
Stråfloråka  
Salmenrönningen  
Jonas Danielssonrönningen  
Goffaslåttan  
Storråka  
Broråka  
Gabrielslåttan  
Pelle Tunaramle

(råka = surt land)

STÖRÅSENS KOMMUNIKATIONER  
MED  
YTTERVÄRLDEN

Hur och när vägarna, post, telefon  
elektricitet och bussarna kom till  
Störåsen.

Den genuine jämtlandsbonden har  
alltid kännetecknats av ett utpräg-  
lat sinne för ordning och reda,  
och här berättar nu Paul Persson,  
en bonde av den gamla stammen, om  
hur kommunikationerna så småningom  
etablerats med hans hemby.

När dalafamiljerna kom hit år 1827 och valde ut den plats som de skulle bygga och bo på, fanns här ej ens en stig som förde åt något håll. Men så småningom blev här en stig upptrampad till Sandvikssjön, och när nybyggarna skulle till Föllinge vandrade de till sjön och rodde över till Näsaforsen, och gick sedan **via Tornäs till Föllinge**. Senare tillkom en gångstig över Forsåsen. De måste då passera över Hårkan i båt.

Under år 1864 uppfördes en bro på samma plats som senare järnbron byggdes på år 1925. Bron byggdes med bidrag från socknen under ledning av en byggmästare från Ålviken, Olov Isaksson. I huvudströmfåran byggdes 2 stenkistor i vilka kraftiga pålar stagades, och på dem lades långa bjälkar som utgjorde stomme för bron. Även folk från Störåsen hjälpte till vid brobygget.

Men år 1867 kom med sen vår, och isarna gick ej upp förrän strax efter midsommar så fjällfloden kom på samma gång som vårvattnet vilket medförde ovanligt högt vattenstånd. Genom trycket av timret som följde med vattnet raserades också bron, och sen var det att ro över strax ovanför brostället där forsåsborna hade sina båthus. Direktionen för bron, som bestod av Olof Hansson i Forsåsen och Olof Olofsson i Ottsjön m.fl., var nära att göras ansvariga genom att antingen uppföra ny bro, eller att återbära de medel som socknen erlagt. Anspråket syntes dock ha förfallit.

År 1869 byggde forsåsborna bro över Tvärvalån, och lade kavelbroar på myren på ömse sidor om bron då man hade kvarn och såg i Tvärvalån. Gångstigen förbättrades först till vinterväg och på sommaren till klövjeväg, och gick strax nedom Tjärn och upp över backarna till Thoréns gård för att sedan fortsätta ned till Ockern, där Kjel Nilsson från Föllinge omkring år 1880 byggde en färja. Det gick då att frakta djur över vattendraget. Senare byggde ottsjöborna en större färja som övertogs av Adrian Lindberg, som färjade tills bron byggdes 1892.

Sommaren 1883 påbörjades arbetet med vägen Föllinge - Laxsjö av kommunerna. Vägen byggdes 6 alnar bred genom bortsättande av vägskiften till lägstbjudande, vilket blev 58 öre per aln. Varje byggnadsskyldige inom kommunerna fick vara med och grusa vägen med 32 häst- och mansdagsverken för varje tunnland skatte, vilket blev 30.000 kubalnar grus och 3.700 häst- och mansdagsverken sammanlagt. Den grusades vintrarna 1885-87. Kommunerna synes ha lagt ut ca 25.200:- kr för vägen, men de måste dock bygga ut den 2 alnar bredare för att erhålla statsanslag på den.

Åren 1892-93 byggde vägdistriktet en träbro över Hårkan strax nedanför Ockren. Bron bestod av fem bågspann och en Turesson tog på sig byggnation med en byggmästare Bertilsson som arbetsledare. Bönderna inom hela kommunen fick hålla virket till bron och själva tälja till det.

Vägen från Störåsen förbättrades också undan för undan så att det snart gick att använda kärra på den. År 1895 delades vägen så att varje bonde i Störåsen och Forsåsen fick sin del att iordningställa och underhålla. Underhållet började dock bli mycket eftersatt, särskilt av Forsåsen, och byarna kom ej heller överens om hur lång vägsträcka varje by skulle svara för. Störåsens bymän fick då länsman Nilsson i Föllinge att sammankalla vägintressenterna till ett sammanträde den 5/5 1909 hos Erik Jönsson i Forsåsen. Man kom då överens om att den gamla delningen mellan Laxsjövägen och Tjärnbäcken på Forsåsen och från Kvarnvägaskälet till Störåsen fortfarande skulle lända Störåsens bymän till efterrättelse. Däremot skulle vägen mellan Tjärnbäcken och Kvarnväga underhållas gemensamt, och vägen inom Störåsen nydelas. En kommitté valdes som skulle äga rätt att om någon part ej fullgjorde sina skyldigheter, fullgöra arbetet på deras bekostnad. Denna förbindelse underskrevs av 25 st.

En landsväg från Ockerbron till Munkflohögen blev byggd år 1913. År 1914 inlämnades till Lits vägdistrikt en ansökan om en väg dragen från landsvägen nedanför Forsåsen och över Störåsen - Klumpen - Raftsjöhöjden och till Munkflohögen. Men när större delen av vägstyrelsen var bosatt i Lit och Häggenås, blev det avslag. En ny ansökan gjordes 1921 för byggande av väg mellan Störåsen och landsvägen vid Forsåsen, och utsikterna att då få väg var goda. Men vägdistriktet hade då en bestämmelse att mark skulle fritt upplåtas för vägen, och när många markägare i Forsåsen vägrade upplåta sådan, avslogs ansökan.

Efterhand ökade trafiken och när väghållningsskyldige i Forsåsen allt mer försummade att underhålla den befintliga vägen, sammanträdde byamännen i Störåsen den 22/9 1921 för att söka förmå byamännen i Forsåsen att underhålla vägen enligt tidigare delningsbestämmelser av den 5/5 1909. J. Pålsson, E. Mattson och A. Vest utsågs som delegerande, men forsåsenbönderna ville ej gå med på att respektera bestämmelserna, och vägen försämrades för varje år som gick. ~~Störåsenbönderna~~ C.J. Bragé i Föllinge sammankallade då alla fastighetsägare som berördes till gemensamt sammanträde i Forsåsen den 2/4 1923 för att besluta om ifrågasatt förlängning av gemensamma avtalet. Större delen infann sig också, men Forsåsen ville ej gå med på att underhålla samma väglängd som förr. Störåsen lovade då att underhålla vägen till Tvärvalån, men inte ens detta ville Forsåsen gå med på, trots att störåsenbönderna hotade med att begära vägdelning. Sammanträdet avslöts utan att någon enighet uppnåtts.

Den 25/4 1923 inlämnade J. Pålsson m.fl. en ansökan till Länsstyrelsen om vägdelning enligt lag av den 5/7 1907. Lantmätare Z. Norman blev utsedd att med godemen Nils Åslund i Föllinge och Per Kjelsson i Laxviken verkställa förrättningen. Väghållningsskyldige i Forsåsen gjorde vad de kunde för att göra vägdelningen om intet, och inlämnade långa besvärsskrivelser, men det hjälpte föga.

En liten episod från denna tid kan här vara på sin plats. Vägdelningen förargade särskilt en P. A-son i Forsåsen mycket. Eftersom han ansåg handl. J. P-son bära skuld till arrangemanget, for han resolut dit och skällde ut honom riktigt ordentligt. J.P-son åhörde lugnt P. A-sons utgjutelser, och då denne slutat frågade han blott och stilla:  
- Herre vare, skull du köpe ett kilo kaffe ta me?

Vägdelningen blev färdig i juni 1924. Forsåsen fick 2.975 meter, Störåsen 6.585 och Skavbränna 2.390 meter. Förrättningen kostade 910:- kr och byggnadskostnaderna för iståndsättande av vägen 3.014:- kr. Underhållskostnader på Forsåsen blev 389:- kr och på Störåsen och Skavbränna 1.300:- kr, och alla måste då finna sig i att iståndsätta och underhålla vägen. /

Plogningen av vägarna på vintrarna hade sedan gamla tider verkställts genom att en del plogade mot Ottsjön, vilket dock upphörde på 1920-talet, och en del mot Forsåsen till år 1939. Mot Klumpen plogades fram på 1950-talet. Mellan varje väglag gick tre klubbor, så att den som stod på tur ej skulle glömma det. Det var även en s.k. kyrkklubba som gick runt byn, och den som fick den skulle fara till kyrkan och höra kungörelserna samt hämta posten. När han sedan kom hem infann sig bönderna för att höra nyheterna och få sin post. Dessa kyrkturer började år 1868 och slutade 1916. Vidare fanns en klubb för att kalla byamännen till sammanträden. Kungörelsen klistrades på klubban. Olof Karlsson var byaman (ordförande) till 1931, då Johan Andersson avlöste honom.

För att få Föllinge-bussen att utöka sin linje från Forsåsen och till Störåsen i okt 1946, måste vi som villkor bygga ett garage åt bussen i Störåsen, och som bussägare Karl Andersson fick använda utan ersättning fram till 1953, då garaget såldes till självkostnadspris till Sven och Gustaf Persson som övertagit busslinjen i jan 1950. Den 11 dec 1950 utsträcktes linjen till Raftsjöhöjden, och den 1 dec 1951 insattes ytterligare en buss till, som var en person- och varubuss med ändpunkt i Störåsen.

Varubussen avgår härifrån (år 1954) kl 6.40 och är tillbaka kl 15. Personbussen avgår kl 8.00 och är i Östersund 10.00. Därifrån avgår den kl 17 och är i Störåsen kl 19.10. Den 11 dec 1950 öppnade Postverket en linje mellan

Föllinge och Hammerdal över Störåsen, med avgång från Föllinge 8.30 och ankomst till Hammerdal 10.15, därifrån 15.35 och till Föllinge kl 17.30, så nu har Störåsen goda förbindelser.

Telefon (samtalsstation) fick vi år 1917, men vi måste då hålla fria stolpar från Forsåsen och fri hantlangning på allt arbete, samt garantera 200:- kr om år i samtalsavgifter - det blev nära 400:- kr första året. Jöns Pålsson var föreståndare till 1924, och sedan Per Perssons sterbh. och Paul Persson till 1941, då det blev station med fyra abonnenter och K.A Andersson som föreståndare. År 1954 utökades abonnenterna till 15 st.

1926 fick vi elektrisk kraft och belysning från Näsaforsen, men för att få det hitdraget måste Störåsen och Skavbränna teckna aktier i kraftbolaget till ca 25.000:- kr. 1944 fick vi vägbelysning med fyra lampor, och medel till detta fick vi genom en insamlingsfest, som inbringade 525:- kr. Postgång

Postgång från Föllinge upprättades i mars 1908 med en tur i veckan och med Jonas Eriksson som lantbrevbärare fram till 1911, då Pål Persson övertog verksamheten för 3:25 kr per tur. 1914 utökades den till två turer i veckan, och J. Ottenham i Föllinge som brev­bärare för 3:- kr per tur. Mellan 1919-20 bars posten av Lars Andersson för att sedan övertas av Anders Vest i Störåsen. 1925 var vi uppe i tre turer i veckan, men dessa upphörde den 31/8 1937 och ersattes med daglig postföring från Forsåsen med Conrad Vest som postombud. Den 1/2 1947 upphörde även denna postföring och övertogs av bussen från Östersund.

Den första cykeln kom 1903, den första trillan 1908. Den första bilen uppenbarade sig år 1913.

Ordentlig vägbelysning fick vi i september 1970 med 32 lampor, på initiativ av Mats Andersson som ordnade allt på ett bra och billigt sätt, med bidrag från kommun och fri kraft. Varje åbo lämnade kontant bidrag med 300:- kr och sedan fria dagsverken.

Paul Persson

---

#### ÄTTLING TILL DE FÖRSTA I STÖRÅSEN

ÖP den 22 sept 1969

Störåsens by i Föllinge är en upplevelse att besöka. I en avfolkningsbygd där övergivna fastigheter och odlade åkerarealer lagts i vanhävd ligger Störåsen som en oas mitt i förödelsen. Ännu finns det ingen fastighet som står tom, ännu finns inga oslagna ängar. Hela byn präglas av optimism och vilja att leva vidare i den bygd där den första bosättningen skedde 1827.

Den händelsen har man rest minnessten över i byn. Där står att Hol Anders med familj och Stor-Henrik med hustru och sex barn flyttade till Störåsen tillsammans med ytterligare fyra familjer.

Stor-Henrik fick sex barn till sedan han kommit till byn. Det behövdes arbetskraft för att bryta mark i vildmarken. Nikolaus Jonsson, 67 år, är ättling i rakt nedstigande led till Stor-Henrik.

- Min morfars far som sedan övertog gården var sex år när han kom till Störåsen, säger Nikolaus. Nu är det min bror och jag som har hälften var i det verk som Stor-Henrik började 1827.

---

Jag gick en solig sommardag igenom byn en rund,  
bland vackra gårdar, gröna fält - en oförgätlig stund  
De trevna gårdar, som jag såg, ha vuxit fram i frid ur dem,  
som byggdes upp en gång på salig Hinriks tid.

Kilian



Parti av Störåsens by, feb 1971

Foto H Jung

#### STÖRÅSENS SÅG & HYVLERI

Omkring 100.000 kr riskerar tre kompanjoner i investering på ett nybyggt sågverk i den lilla byn Störåsen. Störåsens Såg & Hyvleri heter firman, och det är Harry Eriksson, 47 år, Henry Norén 55 och Per Mattsson 49, som tror på företaget och bygdens fortbestånd - en inställning som skulle driva centraliseringsexperter och ivrare för Norrlands avfolkning till förtvivlan.

Men Störåsen är också i flera avseenden byn annorlunda. Här finns väl underhållna fastigheter - inga tomma och förfallna gårdar. Till och med en nybyggd villa finns. Det är Harry Eriksson - byggnadssnickare till professionen - som sågat virke i bysågen och byggt sin egen villa.

Visst tror man på ett sågverk i Störåsen. Inte minst nu när flottningen är nedlagd anser kompanjonerna att det är av stor betydelse med möjlighet att förädla virket där råvaran finns. Per Mattsson från Forsåsen har förresten jobbat på sågverk i Sandvikssjön och kan gamet. Nog finns det avsättning och visst lönar det sig.

Sågverksbyggnaden är första etappen i företaget som nu håller på att byggas. Det blir 220 kvm golvyta och utbyggnad för hyvleri som skall göras sommaren 1970. För att finansiera företaget hoppas man på något kommunalt stöd och eventuellt statligt bidrag.

- Bara det nu inte är för litet för AMS att satsa på, säger Harry Eriksson. Där vill man helst ha miljonföretag att spruta in pengar i.

Men premiärsågning skall det bli någon gång i höst. Och meningen är att det skall bli åretrunt-drift i företaget.

- Det här är det bästa sättet att lösa sysselsättningsproblemet för oss, anser de tre kompanjonerna.

Friskt vågat är hälften vunnet. Fanns det många med samma uppfattning, så skulle det inte finnas något "norrlandsproblem."

STRÄVRSAM 60-ÅRIG BONDEGÄRNING  
INFÖR SIN AVSLUTNING.

1861 31/3  
85-årige Olof Karlsson i Störåsen  
berättar om gångna tider.

Jämtlands Tidning 1946. Intervjun  
är gjord av Olle Göransson, Fors-  
åsen.

Hemmansägare Olof Karlsson, Störåsen, fyller den 31 dennes 85 år. För att få en pratstund med honom inför födelsedagen gör vi ett besök i hans trevna hem. Vi finner emellertid Karlsson i sängläge, läsande en tidning.

- Karlsson ligger och läser sin Jämtlands Tidning, framkastar vi.  
- Jag slösar med tid för att följa med tiden, var det repliksnabba och träffande svaret. Och lika snabbt gick det för 85-åringen att med en vig rörelse komma på fötter. Och så stod Föllinge sockens äldste bonde framför oss kapp-rak och nyter som en ungdom, halvt om halvt urskuldande sig för att han låg och slöade på förmiddagen med att förklara, att han nyss kommit hem från sina ett par km från gården belägna myrodlingar.

Vi framföra vårt ärende, och så fortsätter samtalet.

- Är Karlsson ättling av de dalmasar som år 1827 på dåvarande landshövdingens inbjudan kom hit och grundlade byn Störåsen?

- Det är jag inte, men jag har blivit aklimatiserad störåsbo och har alltid trivts bra här.

- Vi har på känn, att störåsborna håller på god ordning och ordnar upp sina gemensamma angelägenheter på hävdvunnen sed genom bystämmor, vartill byordningsmannen kallar sina grannar genom budkavle. Detta bör ju främja endräk-ten och bidra till trivseln. Hur länge är det sedan Karlsson slutade som by-ordningsman?

- Det är tio år sedan. Den sysslan hade jag i 40 år.

- Hur länge är det sedan ni flyttade hit till Störåsen då?

- Ja, det är jämt 60 år sedan. Då var det bara dalfolk här.

- Karlsson med hustru kom alltså hit och sprängde en genuin dalakoloni?

- Ja, det kan man kanske säga.

Och så berättar han om sin barndomstid i Raftsjöhöjden, där han är uppväxt.

- Med skolgången blev det skralt. Det blev någon skoldag då och då tills jag var 12 år. Men sen skulle jag helt nyttjas i arbetet. Sedan jag blivit något äldre var jag i skogen på vintrarna och eljest hemma på gården.

- Hur många vintrar har ni varit i skogen, inflikar vi.

- De kunna också räknas till sextio. Senast 1942, då jag körde ut en stämp-ling.

- Det sägs att ni gjorde det utan någon som helst hjälp?

- Det är väl riktigt. Ja, jag lejde för huggningen förstås. När jag gifte mig och med min hustru flyttade hit till Störåsen, så hade vi inga pengar att kö-pa det här hemmanet för. Men vi hade dock skaffat oss förtroende. På detta fick vi låna pengar att köpa gården för. Vi bodde första tiden i ladugården. Då slog vi blott 15 hässjor hö från den odlade jorden här. All skogen var såld genom ett s.k. dimensionsköp, av vilket återstod 9 år. Det blev så, att både barnskaran och skulden ökade de första åren.

- När jag hade hemmansklyvning med grannen skulle jag erlægga odlingslikvid. Jag ansåg mig ej kunna komma ut med denna, utan den fick återgå till sin för-re ägare, trots att priset var bara 11 kronor per rev.

- Men det var verkligen hårt att ni ej kunde behålla den odling, som ni säker-ligen så väl behövt.

- Det var det nog, men det var ingenting att göra åt. Skulden var på 8.000 kronor. Men det gick bra till slut, jag fick betala skulderna med billigare pengar.

- Ni menar att penningvärdet sjönk.

- Ja, just det. Och så berättar Karlsson vidare, både ledigt och redigt.

Och vad som berättas utgör ett kapitel kulturhistoria. En bondefamiljs sträv-samma liv fram till allt bättre levnadsförhållanden och ekonomiskt oberoende. Karlsson har ett frodigt gemyt, och berättelsen avlöses rätt vad det är av ett hjärtligt skratt, som verkar så förvånansvärt ungdomligt.

Men rösten blir allvarstung när han nämmer hur sjukdom och död skattat honom. Den får en smärtsam underton när berättelsen kommer in på ende sonen, som efter slutad exercis ej kunde betvinga sin amerikafeber, utan lämnade honom och reste till framtidslandet i väster. Efter några år kom det inga livstrecken. Brev förblev obesvarade. Till slut kom klarhet genom ett brev från en främmande man: ende sonen var död!

Vi förflyttar oss från kaffebordet och ut i ladugården. Där är det ljust och rymligt. Där står sex präktiga kossor och en förnämlig stamtjur. Vi frågar om det är Karlsson själv som hanterar stamtjuren?

- Det gjorde jag i början, men nu är det liksom han inte likar mig riktigt. Han tycker väl att jag är lite senrådlig, så nu är det min yngsta dotter som tagit vid.

I en avdelning av ladugården står nordsvensken "Putte"; Karlssons trogne arbetskamrat.

- Hur gammal är han då?

- "Putte" är då minst 25 år.

- Det är kärnvirke i både jämthästen och jämtbonden, konstatera vi.

- Vi äro för gamla bägge två nu anförtror oss Karlsson. En sextioårig bondegärning står alltså inför sin avslutning. Och när man hör att gården de första åren var taxerad för blott 800 kr och utskylderna höll sig omkring 30 kr per år, och att dessa belopp nu stigit till respektive 20.400 kr och över tusentalet, då förstår man att mycket måste ha förändrats under de 60 åren.

När man tar i betraktande den välbyggda gården med dess levande och döda inventarier, då kommer man på det klara med, att de här anförda jämförelsetalen ej blott ge en bild av penningvärdets fall utan än mer visa frukterna av en idog och målmedveten jordbrukaregärning.

En hyllning åt den till årens mångfald gamle, men till spänst och sinne ungdomlige Ol Karlsson på hans åttiofemårsdag!

Olof Åse

-----  
UR JOURNAL ÖVER DJURBESÄTTNINGAR INOM STÖRÅSENS ARBETSBLOCK ÅR 1943

Karl Anton Andersson:	2 hästar, 8 kor, 1 kalv, 1 tacka, 2 lamm, 2 getter, 1 svin.
Zakarias Eriksson :	2 hästar, 3 kor, 1 ungdjur, 3 kalvar, 1 tacka, 2 lamm, 2 getter, 1 svin.
Erik Norén :	1 häst, 5 kor, 1 kalv, 2 getter, 1 svin.
Br Persson :	1 häst, 6 kor, 1 ungdjur, 2 kalvar, 1 lamm, 1 svin.
Matilda West :	3 kor, 1 svin.
Henrik Jonsson :	1 häst, 7 kor, 1 ungdjur, 3 getter, 1 svin.
Nikolaus Jonsson :	1 häst, 6 kor, 1 ungdjur, 2 kalvar, 1 tacka, 1 lamm, 2 getter, 2 svin.
Nils Olofsson :	1 häst, 1 föl, 6 kor, 2 ungdjur, 2 kalvar, 1 tacka, 1 lamm, 1 get, 1 svin.
Olof Karlsson :	1 häst, 8 kor, 2 kalvar, 1 svin.
Johan Andersson :	2 hästar, 1 föl, 7 kor, 2 ungdjur, 1 kalv, 3 getter, 1 svin.
Per Norén :	1 häst, 1 föl, 7 kor, 1 ungdjur, 1 kalv, 1 bagge, 3 tackor, 4 lamm, 3 getter, 1 svin.
Paul Persson :	1 häst, 2 föl, 6 kor, 3 kalvar, 1 svin.
Henrik Jönsson :	2 kor.
Jonas F Jonsson :	2 hästar, 1 föl.

## Störåsen.

Byn Störåsen i Föllinge socken i Jämtland firade den 10 juli sin 100-årsfest. Den anlades nämligen år 1827 på initiativ av landshövdingen i Jämtlands län. Dess första bebyggare voro fem familjer från Dalarna på tillsammans 21 personer. Byn har nu 12 vackra och välskötta gårdar med 117 invånare, till största delen ättlingar i tredje och fjärde led av de första kolonisterna.

Långt bort från bygden låg en trakt av idel skog och myr, där björnen gick bland blåbärris och sökte äventyr. Där var han kung och levde gott bland allt, som flög och sprang, men ingen människa man såg och ingen skälla klang.

Men länets hövding var en man av rivande natur. Han tänkte: "Det är inte bra med endast vilda djur, nej, människor böra finnas och där människor kunna bo. Däröppe finnes skog till hus och gräs till get och ko."

Han tänkte vidare som så: "Här fordras mankraft och goda händer, som förmå att hålla yxans skaft. Här fordras kvinnor, som förstå att baka bröd av bark, när skogens djur ge sovet till och man är frisk och stark."

Han sände bud till gammal bygd vid Siljans bölja blå:  
"Kom hit, I goda dalmän, här finnes mark att få."  
Då kom det folk från dalabygd vid sommarsolens ljus och bodde under granars hägn tills männen timrat hus.

Det var Hol Anders Andersson, som kom från Mora strand, Stor Hinrik ifrån Leksands bygd, en jätte i sitt land, och Israel av Gagnefs stam och Malungs Gabriel och Anders Persson, ståtlig mas, Gud vet från vilket gäll.

Och männen bade viv och barn och hade ko och get, och det blev liv i skogens snår och stoj och munterhet.

Och granar susade till mark och bjälkar höggos ut, och goda stugor stodo där, när sommaren var slut.

Så växte hastigt upp en by i denna vilda trakt långt bort från veklighet och flärd och rikedom och prakt. Man svedjade och röjde mark och sådde råg till bröd, och fick man därtill stek av älg, så led man icke nöd.

Men björnen var en grym tyrann, och släkt tål ej en mas; när den en gång en kviga tog och gjorde sig kalas. Stor-Hinrik mötte skogens kung med vrede i sin själ och med en spak av kraftig sort slog rövaren ihjäl.

Så gingo år av kämp och id i denna lilla by. Man åt väl barkbröd mången gång men höll sin friska hy. Man slog sin starr och skar sitt korn i sommardag och höst, och kom det frost och hårda år, fann man hos Gud sin tröst.

Jag gick en solig sommardag igenom byn en rund bland vackra gårdar, gröna fält — en oförgätlig stund. De trevna gårdar, som jag såg, ha vuxit fram i frid ur dem, som byggdes upp en gång på salig Hinriks tid.

Nu barnbarn eller barnbarnsbarn ha tagit dem i vård och ha det bra uti en tid, som är långt mindre hård. Men framtidshoppet, som ger mod och kraft i rygg och arm, var viss, det levde lika friskt i gångna släktens barn!

Kilian.



Det händer ofta att elever i grundskolan får till uppgift att insamla material om sin hemby, och sedan presentera den för klassen med egna ord. Störåsen - min hemby, är en sådan uppsats. Den skrevs ursprungligen av Anna-Lisa Jonsson, men omarbetades av Märta Haglund, som även framfört den på en rotestämma i kyrkans regi, hösten 1970.

Jag ska nu försöka berätta för Er om min hemby Störåsen - hur den har tillkommit och vad den är idag. Tyvärr finns det inga skrifter eller böcker om byn. Det enda som finns är byastenen över byns grundläggare, och så en dikt. Annars är det bara det som finns berättat från generation till generation.

Störåsen är inte en särskilt gammal by. Den grundades 1827 av dalfolk, och den ligger inom Föllinge kommun. På 1800-talet fanns här i Jämtland en hel del mark som tillhörde kronan. Inom Föllinge kommun fanns ett ganska stort område på cirka 3.000 ha. Dåvarande landshövdingen i Jämtland ansåg att det rådde stor brist på kunnigt och viljestarkt folk i länets mellersta delar. Han begärde därför hos kungen att få skänka dessa kronomarker till några duktiga människor som kunde ha möjlighet att bosätta och försörja sig här. Och det fick han. Eftersom han själv var dalmas föll det sig naturligt för honom att begära folk från sitt eget landskap. Han begärde därför hos landstinget i Falun om folk som ville flytta till Jämtland, ty där fanns mark att få. Svaret lät inte vänta på sig - hans önskan skulle bifallas.

Tidigt på våren 1827 stod 75 personer, unga som gamla, redo att börja den säkert besvärliga vandringen upp till Jämtland, ca 45 mil. De enda husdjur de hade med sig var en ko och några getter. Mat till uppehållet tiggde de troligtvis i byarna de passerade. Att det var besvärligt får man ju förstå, eftersom det var många barn med.

De höllo alla samman tills de nådde Jämtland, men då skingrades skaran. En del trodde sig vara lurade och vände tillbaka, men de andra skildes åt olika håll. En del av dem grundade Jämtlands-Nyby i Lit, och fem familjer om tillsammans 27 personer fortsatte till nuvarande Störåsen.

Varför byn heter Störåsen vet ingen med bestämdhet, men troligtvis är det därför att det i trakten finns flera större och mindre åsar. Troligtvis var denna ås störst som dalfolket bosatte sig på, och därav namnet Störåsen. Det finns flera byar däromkring som namnen slutar på "åsen", t.ex. Forsåsen och Kakuåsen. Byns geografiska läge kan man inte klaga på. Det är 7,5 mil till Östersund, till Strömsund 5 mil, Hammerdal 3 mil och till Föllinge 12 km. Byn ligger enligt min mening i en naturskön trakt. Den ligger ganska högt, 419 m.ö.h. och utsikten är mycket vacker. Man kan se hela fjällkedjan av Laxsjöfjällen samt många byar.

#### En liten närmare presentation av de första nybyggarna.

Målaren Hol Anders Andersson och hustrun Kärstin med fyra barn, från Mora. Bergssprängare Stor Hinrik Andersson och hustrun Kärstin med sex barn, från Leksand. Det var han som lärde befolkningen här uppe att spränga med bergskrut. Anders Persson o hustru med två barn. Skinnberedare Gabriel Gabrielsson och hustrun Karin med två barn, från Malung. Smeden Israel Anders Andersson och hustrun Anna med tre barn, från Gagnef.

Den första tiden för nybyggarna var mycket svår. Snön låg ännu kvar när de kom hit, och de första nätterna fick de tillbringa under granarna tillsammans med husdjuren. Men det dröjde inte länge förrän det första huset stod färdigt. Det berättas om detta att varje vägg endast bestod av tre stockar, men ändå var det så högt att en häst kunde gå in. Nybyggarna röjde och brände och odlade upp så mycket mark de hann under den första sommaren. Den mesta säden och potatisen odlade de dock i grannbyn Ottsjön. Men det var en nackdel med

det, och det var hur de skulle få hem den odlade säden och potatisen. Mellan byarna ligger ju sjön Ottsjön. De beslöt därför att bygga en jordkällare på denna sidan sjön så att de kunde hämta säd och potatis under hela vinterhalvåret, och slapp besväret då sjön varken bar eller brast.

Störåsen och Forsåsenberna kände sig ganska isolerade från kyrkbyn Föllinge eftersom älven Hårkan har sitt flöde genom bygden. De beslöt därför att gemensamt bygga en bro över Hårkan. Detta skedde på hösten 1866, och bron var ett mästerverk efter dåtida mått. Tyvärr blev bron inte gammal. Man hade vid byggandet inte räknat med vårfloden kommande år. Vintern var snörik, och på våren blev det rikligt med vatten. Tyvärr var bron inte så stabilt byggd och höjden över vattnytan inte nog stor, så följderna härav blev att bron följde med vårfloden. Men några år senare uppfördes en ny bro.

#### Litet om byns utveckling.

I slutet av 1800-talet fick byn postförbindelser och sin första skola. 1913 byggde Föllinge kommun en ny skola, som nu är indragen. 1917 fick byn telefon, 1920 landsväg till Forsåsen och 1926 elektriskt lyse. 1927 är ett märkesår för byn då man firade sin 100-årsfest, och byn besöktes av dalfolk. Talare på festen var Anders Pers från Dalarna. Han är mest känd för inskriften på stenen och klockstapeln i Mora, men man kan också höra talas om honom i samband med Vasaloppet. 1939 fick byn ny väg till Forsåsen, och 1943 påbörjades en väg österut mot byn Klumpen. Men det var krigsår och arbetet nedlades. Inte förrän 1952 blev vägen färdig.

#### Några ord om jordmänen.

Det är hårdjord och myrjord blandat, men övervägande hårdjord. Själva landskapet är nästan alldeles platt. Byns befolkning lever av jordbruk och boskapskötsel samt skogsbruk. Huvudvikten ligger på mjölkproduktion.

#### Bysammanhållning och föreningsliv.

IOGT har gamla och rika traditioner i byn. För över 50 år sedan bildades IOGT tillsammans med Forsåsen, och har varit till mycken glädje och nytta för byns ungdomar. Gamla anor inom bygden har även DUF, som bildades 1919. 1956 bildade man en juniorförening som varit livligt verksam i flera år, men som nu är nedlagd på grund av ledarbrist.

1943 bildades JUF. Det är en förening med tonvikten lagd på jord- och skogsbruksfrågor. Den har varit en drivande kraft för byggandet av en samlingslokal för byn. Redan 1947 inköptes en militärbarack, och den har renoverats upp och är idag en vacker samlingslokal för byns befolkning. 1969 byggdes ett sågverk som givit byn fler arbetstillfällen. 1970 fick byn gatulyse tack vare en god insats av Mats Andersson. Byn är idag en livlig jordbruksbygd, och det finns 9 gårdar med kreatursbesättning.